

POTENCJAŁ FIRM OCHRONY OSÓB I MIENIA W BEZPIECZEŃSTWIE PUBLICZNYM

Zapotrzebowanie na ochronę komercyjną w Polsce wzrosło po 1989 r. w wyniku powstania wolnego rynku, przeważającej liczby komercyjnych podmiotów gospodarczych, bogacenia się społeczeństwa, ale przede wszystkim z powodu niezaspokojonej przez służby państwowe potrzeby poczucia bezpieczeństwa.

Poczucie bezpieczeństwa maleje lub nawet znika, gdy występuje zagrożenie, definiowane jako zjawisko wywołane siłami natury czy przez samego człowieka. Zagrożenie definiowane jest jako stan niebezpieczny dla kogoś¹, i wyróżnia m.in. w literaturze specjalistycznej następujące źródła zagrożeń:

- naturalne np. klęski żywiołowe;
- związane z działalnością człowieka:
  - cywilizacyjne np. imprezy masowe, choroby,
  - destrukcyjne np. terroryzm, przestępczość zorganizowana, sabotaż,
  - gospodarcze,
  - zanieczyszczenie środowiska, wadliwe konstrukcje.

Ze względu na rozmiary występowania, zagrożenia mogą mieć charakter: lokalny, regionalny lub globalny. Bezpieczeństwo państwa definiowane jest jako stan umożliwiający normalny jego rozwój i funkcjonowanie, dzięki czemu – może zrealizować założone cele. Ujęcie to powoduje, że na strukturach państwowych spoczywa obowiązek zorganizowania ochrony i obrony przed wszelkimi zagrożeniami militarnymi i niemilitarnymi, zewnętrznymi i wewnętrznymi, przy użyciu wszelkich dostępnych sił, środków i zasobów, pochodzących ze wszystkich dziedzin działalności państwa. Zaznaczyć należy, że bezpieczeństwo to wartość, o którą ciągle należy zabiegać, kształtować ją, modyfikować, adaptować stosownie do zmieniających się warunków wewnętrznych i zewnętrznych, bowiem ma ono na celu również (a może przede wszystkim) zapobieganie zagrożeniom oraz przygotowanie państwa nie tylko do egzystencji, ale także do rozwoju.

---

¹ *Zagrozić* [w:] Mały Słownik Języka Polskiego. (red.) S. Skorupski i inni, Warszawa 1968, s. 965.

Autor skupił się na przeciwdziałaniu zagrożeniom cywilizacyjnym, związanych z działalnością człowieka, tj. – w kontekście organizacji EURO 2012 – zabezpieczeniu imprez masowych. Efektywne podniesienie poziomu bezpieczeństwa może być ściśle powiązane z wykorzystaniem **Wizyjnego Monitoringu Alarmowego** do zakresu ochrony fizycznej, do której upoważnił firmy komercyjne ustawodawca w *Ustawie o ochronie osób i mienia*:

- **ochrona mienia** (art. 2 ust. 5) – określona została, jako działania zapobiegające przestępstwom i wykroczeniom przeciw mieniu;
- **ochrona osób** (art. 2 ust. 4) – to natomiast działanie mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa życia, zdrowia i nietykalności osobistej przez osobę²

---

² Autor nie zgadza się z taką definicją, zezwalającą jednej osobie wykonywać działania przypisane wielu rodzajom ochrony. Jest to zdaniem autora błędna definicja – aby pojęcie ochrony osobistej było pełne, winny być spełnione, np. podczas ataku na VIP-a dwie równocześnie występujące czynności:

- 1) ewakuacja VIP-a z zagrożonego miejsca,
- 2) obrona VIP-a przed napastnikiem.

Tych dwóch czynności nie może wykonać równocześnie jedna osoba (tzw. adiutant), ponieważ jego podstawowym obowiązkiem jest zasłonięcie VIP-a od strony ataku i natychmiastowa ewakuacja w kierunku przeciwnym lub bocznym do ataku. W tym czasie obroną winni zająć się: agent ochrony idący z przodu VIP-a (tak, aby umożliwić szybką i skuteczną ewakuację w bezpieczne miejsce; najlepiej do samochodu głównego VIP-a przez adiutanta ochrony). Agent ochrony po skutecznej ewakuacji VIP-a zaprzestaje czynności obronnych i także – jak najszybciej – opuszcza miejsce ataku. Po takim wprowadzeniu w zagadnienie ochrony osobistej autor proponuje następującą definicję: *ochrona osób to działanie, mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa życia, zdrowia i nietykalności osobistej przez minimum 2-osobowy zespół ludzi odpowiednio wykształconych, wyszkolonych i posiadających odpowiedni sprzęt i środki do wykonania tego zadania, przy równoczesnym wykonaniu czynności ewakuacyjnych zagrożonej osoby i obrony przed napastnikami/lami.*

W pozostałych czynnościach nazwanych przez ustawę *ochroną osób* wykonywanych tylko przez jedną osobę autor proponuje zastąpić słowo *ochrona osób* mianem – **dozoru osób**.

Autor sugeruje także – w celu urealnienia skuteczności ochrony osobistej – zaangażować do tej ochrony ludzi z wyższym, specjalistycznym wykształceniem. Posiadając wykształcenie, pracownik dysponuje prawidłowymi, wyuczonymi umiejętnościami analitycznymi. Ponad 90% skuteczności ochrony osobistej zależy od rozpoznania i zaplanowania trasy, a 10% – od fizycznego działania.

lub zespół osób odpowiednio wyszkolonych i posiadających odpowiedni sprzęt i środki do wykonania tego zadania³.

Pracownicy FOOM legitymują się odpowiednimi kwalifikacjami i umiejętnościami, zdobytymi przy wykonywaniu komercyjnych zadań, związanych z ochroną mienia, osób, działaniami grup interwencyjnych, czy przy konwojowaniu gotówki lub drogocennych przedmiotów. Znaczna część posiada pozwolenia na broń oraz umiejętności monitorowania zagrożeń przy użyciu środków elektronicznych.

Z badań autora przeprowadzonych w 2006 r. wynika, że tylko w województwie wielkopolskim posiadało pozwolenia na broń:

- palną – 1.436 osób,
- myśliwską – 11.267 osób,
- sportową – 1.489 osób.

Łącznie 14.192 osoby posiadały pozwolenie na broń palną, z czego znaczna część była pracownikami FOOM⁴. Należy podkreślić, że FOOM poddawane są ciągłej weryfikacji przez instytucje wydające koncesje, ale przede wszystkim przez rynek, ponieważ klient wymaga skutecznego działania. Zatem pod nadzorem firm ochrony osób i mienia znajdują się nie tylko przedsiębiorstwa i osoby prywatne, ale i niektóre instytucje państwowe, a wszelkie imprezy masowe powodują większe zapotrzebowanie społeczne i gospodarcze na usługi świadczone przez te komercyjne firmy ochrony.

Dość należy, iż wspomniana ustawa reguluje również kwestię szczególnych obiektów, do których ochrony pracownicy FOOM muszą posiadać licencje I lub II stopnia i często muszą być wyposażeni w broń palną. Te obiekty to:

1. obszary i obiekty ważne dla obronności państwa i bezpieczeństwa publicznego,
2. obiekty szczególnie ważne dla gospodarki i bezpieczeństwa obywateli (porty morskie, lotnicze, banki, elektrownie i ciepłownie, telekomunikacja, poczta, ujęcia wody, wodociągi i oczyszczalnie ścieków),
3. obiekty ważne ze względów społecznych (ośrodki telewizyjne i radiowe, archiwa państwowe, szpitale, urzędy).

---

³ Ustawa o ochronie osób i mienia z 22 VII 1997 r. (Dz. U. 97 nr 114 poz. 740 z późniejszymi zmianami).

⁴ Kryłowicz M., *Służby ochroniarskie w systemie bezpieczeństwa państwa (na przykładzie województwa wielkopolskiego)*, praca magisterska, AON, Warszawa 2006.

Jak już wspomniałem FOOM posiada znaczący potencjał:

- ludzki – ok. 360 000 osób pracujących w ochronie,
- organizacyjny – niektóre cechy organizacji FOOM są analogiczne jak w wojsku, policji czy innych służbach mundurowych,
- umiejętnościowy – konieczność dbania o sprawność fizyczną, umiejętność posługiwania się bronią ostrą, krótką i długą, środkami przymusu bezpośredniego, działania porządkowo-ochronne podczas imprez masowych, przy konwojowaniu i ochronie osobistej,
- sprzętowy – środki transportu, także specjalistycznego (do konwoju, ochrony osobistej), wewnętrzne sieci łączności, monitoringu, alarmowania. Należy dodać, iż do 2010 roku zostało wydanych:
  - ok. 150 000 licencji dla pracowników ochrony osób imienia,
  - ok. 4600 koncesji na prowadzenie firm ochrony osób imienia,
  - ok. 200 000 osób odbyło przeszkolenie z zakresu ochrony i zabezpieczania imprez masowych⁵.

FOOM posiadają zatem możliwości wsparcia w realizacji zadań prewencyjnych, zabezpieczających i likwidacyjnych skutki wystąpienia sytuacji kryzysowych na rzecz innych formacji, w tym – także policji.

Stan osobowy FOOM waha się w granicach 360 tys., z tego aż $\frac{1}{3}$ jest ciągle wolna. np.: przy 8-godzinnym cyklu pracy – pracownik ochrony dysponuje 16 godzinami przerwy, w cyklu 12-godzinnym – 24 godzinami przerwy. W rezerwie pozostaje więc grupa pracowników w składzie $\frac{2}{3}$ całości potencjału ludzkiego. Uwzględniając czas przeznaczony na odpoczynek, wynoszący odpowiednio 8 i 12 godzin, zmniejszamy grupę osób, z których pomocy mogą skorzystać służby państwowe do $\frac{1}{3}$ całości potencjału ludzkiego firmy świadczącej usługi w zakresie ochrony komercyjnej.

Zatem realna liczba agentów, mogących po odpowiednim przeszkoleniu włączyć się w inne doraźne zadania może wynieść ok. 120 tys. osób.

Warto przytoczyć jeszcze inne wyliczenia, obrazujące potencjał FOOM. W Polsce na 1.000 mieszkańców przypada 10 pracowników ochrony komercyjnej. Zatem jest to znacząca, acz niezauważalna liczba profesjonalistów. Inaczej zinterpretuje np. fakt pozostawienia torby na dworcu, czy lotnisku pracownik dozoru, inaczej – pracownik ochrony, jeszcze inaczej – pracownik grupy interwencyjnej, lecz oni wszyscy (niezależnie od stopnia wykształcenia)

---

⁵ Dane na podst. Dziwulski S. wystąpienie na konferencji naukowej na temat *Rola firm ochrony osób i mienia w działaniach na rzecz bezpieczeństwa EURO 2012*, jaka odbyła się w Pałacu Kultury i Nauki w Warszawie w dniu 23 marca 2010 r. pod honorowym patronatem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

zawsze zareagują, w przeciwieństwie do przeciętnego obywatela. Dla porównania – potencjał policji w Polsce wskazuje, że na 1.000 mieszkańców przypada mniej niż 3 funkcjonariuszy policji.

Propozycja zadań, które firmy ochrony osób i mienia mogą realizować na rzecz Sił Zbrojnych RP w sytuacjach kryzysowych

Polskie prawodawstwo pozwala na włączenie części sił zbrojnych w zarządzanie kryzysowe. Istnieje obiektywna możliwość przekazania do dyspozycji wojewody, wojskowych zgrupowań zadaniowych, które w momencie powołania nabywają status służb ratowniczych, a nie jednostek sił zbrojnych – tym samym – sugerował, aby do tych zgrupowań powoływać odpowiednio przygotowanych pracowników FOOM, po wcześniejszym wprowadzeniu obowiązkowych wspólnych szkoleń i ćwiczeń.

Zadania, które mogą być realizowane przez FOOM:

- monitorowanie zagrożeń i ocena ich skutków,
- działania poszukiwawczo-ratownicze,
- ewakuowanie poszkodowanej ludności, mienia (w tym zabytków),
- przygotowanie warunków do czasowego przebywania ewakuowanej ludności,
- izolacja miejsc i rejonów,
- zapewnienie przejezdności szlaków komunikacyjnych,
- ochrona porządku publicznego,
- izolowanie osób niebezpiecznych,
- ochrona osób i obiektów⁶.

Istnieją wszelkie dane potwierdzające, iż zadania te, które mogą realizować siły zbrojne w sytuacjach kryzysowych, mogłyby wykonywać i FOOM na rzecz prewencji oraz likwidacji skutków kryzysu. Szczególną uwagę warto zwrócić na monitorowanie zagrożeń i ochronę osób i obiektów. Jest to ważna informacja w przypadku, gdy podczas przeprowadzonych badań w FOOM, wynikało, iż około 80% ankietowanych osób potwierdziło możliwość i chęć współpracy w ramach wsparcia w zarządzaniu kryzysowym⁷.

---

⁶ Na podstawie *Ustawy o zarządzaniu kryzysowym*; z 26 IV 2007 r. art. 25 pkt 3.

⁷ Kryłowicz M., *Wsparcie jednostek sił zbrojnych przez firmy ochrony osób i mienia...*

Co należy uczynić, aby potencjał firm ochrony osób i mienia został skutecznie wykorzystany w Polsce?

Dzisiejszy polski system antykrzysowy nie jest jeszcze dopracowany, gdyż bierze się pod uwagę tylko państwowe służby, niedysponujące wystarczającą liczbą profesjonalistów z tego zakresu. A według autora wystarczy:

- uregulować status prawny pracowników ochrony komercyjnej⁸ w sytuacjach kryzysowych i ich wynagrodzenia,
- stworzyć nową jakość w systemie ochrony – specjalistę zajmującego się zarządzaniem bezpieczeństwem (menażer bezpieczeństwa) i wykorzystać wizyjny monitoring alarmowy do monitorowania i ochrony elektronicznej,
- uporządkować zdobywanie umiejętności pracowników służb ochrony komercyjnej umożliwiającą włączenie ich do tzw. działań wspierających oraz profilaktycznych,
- wykorzystać dla potrzeb służb mundurowych sprzęt elektroniczny sektora ochrony komercyjnej, jako wsparcie działań ludzkich, co pozwoli na znaczne zwiększenie stanu bezpieczeństwa państwa.

Warto postawić pytanie pytanie, które ma na celu uświadomienie uczestnikom, że problem związany z organizacją EURO 2012 w Polsce nie wiąże się tylko z potrzebą zapewnienia bezpieczeństwa w miejscach, gdzie odbędą się mecze, ale i poza murawą, tzn. wszędzie gdzie indziej, mając na uwadze, że podczas EURO 2012 potencjał ten należy wykorzystać do wsparcia przede wszystkim:

- *w miejscach, gdzie odbędą się mecze,*
- *na dworcach: lotniczych, autobusowych, kolejowych,*

---

⁸ W prowadzonym przez autora biurze ochrony część parowników posiadała licencje pracownika ochrony I i II stopnia (państwowy egzamin), znała Wschodnie Sztuki Walki oraz była słuchaczami Wielkopolskiej Szkoły Agentów i Pracowników Ochrony Osób i Mienia. Ponadto pracownicy ci byli szkoleni na 3 poziomach przy zastosowaniu 4-elementowej metody kształcenia M. Kryłowicza, która przewiduje 8-letni okres nauki. Zajęcia prowadzone były przez specjalistów, zarówno z BOR-u, GROM-u, wielkopolskiej policji, jak i pracowników naukowych z poznańskich uczelni. Poruszane na nich były m.in. takie zagadnienia, jak: zarządzanie bezpieczeństwem, filozofia bezpieczeństwa, podstawy cybernetyki, przeciwdziałanie terroryzmowi, wstępne rozpoznanie urządzeń wybuchowych, sprawdzanie pomieszczeń i pojazdów z zakresu występowania potencjalnego zagrożenia wybuchem, istota współpracy w drużynie, organizacja kontroli ruchu osobowego oraz przesyłek i dostaw w przedsiębiorstwie, organizacja ewakuacji, itp.

- *na szlakach komunikacyjnych,*
- *w hotelach i innych miejscach oficjalnych spotkań.*

Autor pragnie podkreślić, iż współpraca przy organizacji EURO 2012 może przebiegać optymalnie tylko po właściwym przeszkoleniu wybranej grupy pracowników firm ochrony osób i mienia, którzy będą mogli działać pod dowództwem i na rzecz policji lub innych służb.

W perspektywie długofalowej – należy wykorzystać autorskie propozycje wprowadzania stopni w FOOM (zunifikować umiejętności i staż pracy pracowników) przy uwzględnieniu podziału na:

- grupy dyspozytorskie,
- grupy ochrony osób i mienia,
- grupy interwencyjne.

Warto także zwrócić uwagę na techniczne aspekty zabezpieczenia, takie jak: Monitoring Alarmowy oraz Wizyjny Monitoring Alarmowy (skrót – WMA) w systemie rozpoznawania zagrożeń, gdyż już parę lat temu opracował koncepcję i złożył wnioski do urzędów patentowych w Polsce i Niemczech⁹, dot. Wizyjnego Monitoringu Alarmowego, jak również popełnił na ten temat pracę dyplomową na Akademii Obrony Narodowej¹⁰.

Zasadna wydaje się propozycja rozszerzonego modelu ochrony osobowej, poprzez wykorzystanie zabezpieczeń elektronicznych i technicznych, wykraczającej poza obowiązujące regulacje, bezpośredniej ochrony fizycznej. Takie podejście jest możliwe przy zastosowaniu WMA, który łączy elementy ochrony osobowej i mienia. Bezpośrednia obserwacja wzrokowa – podstawa ochrony osobowej – w WMA opiera się na wizualizacji przyczyny alarmu, a jego obsługa jest możliwa bez względu na odległość.

Funkcjonalność systemu WMA polega na przydatności (pomocy) w zapewnieniu bezpieczeństwa państwa i bezpieczeństwa publicznego. Zastosowania monitoringu powinny przestać być zarezerwowane dla ochrony komercyjnej – stać się nie tylko narzędziami biznesowymi, ale być przydatne podczas organizacji imprez masowych. Zatem tym bardziej przedstawiciele sektora państwowego (czy wojskowego) winni zainteresować się wdrożeniem WMA w system bezpieczeństwa państwa.

Jednocześnie autor pragnie podkreślić, iż monitoring bez podglądu wizyjnego nie ma sensu. WMA jest czymś więcej niż telewizją przemysłową, drogi

---

⁹ Kryłowicz M., *Polskie zgłoszenia patentowe*: nr P370999 z 2004r. P380296 z 2006 r., Kryłowicz M. *Europejskie zgłoszenie patentowe* nr 1 655 703 A2 z 2005 r.

¹⁰ Kryłowicz M., *Wizyjny monitoring alarmowy w systemie bezpieczeństwa państwa*, praca dyplomowa, AON, Warszawa 2007.

przepływu sygnału są dwie, by nie można było przerwać dystrybucji alarmu. System nie tylko tworzą m.in.: kamery, czujniki ruchu, moduł transmisji, moduł odbioru, ale i profesjonalnie wyszkoleni pracownicy FOOM: członkowie grup interwencyjnych oraz dyspozytorzy, którzy w pełni mogą wykorzystać zalety tego systemu – poprzez dokonanie identyfikacji sprawcy, kontroli sytuacji w całym obiekcie do momentu zakończenia działań zabezpieczająco-ochronnych.

Aby zwiększyć poziom bezpieczeństwa podczas EURO 2012, bez generowania większych środków finansowych należałoby:

- wykorzystać sieć prywatnych monitoringów alarmowych i wizyjno-alarmowych – wyznaczając centrum dyspozytorskie (u organizatora ds. bezpieczeństwa EURO 2012),
- wyznaczyć osoby w FOOM do współpracy z policją, strażą miejską, innymi służbami czy pogotowiami,
- sporządzić plany współpracy – np. poprzez opracowanie procedur powiadamiania policji,
- opracować procedury współpracy z ochroną fizyczną, pracującą na obiektach spotkań, np. ochrona w hotelach, służby ochrony dworców: lotniczych, kolejowych, autobusowych,
- powołać sztab, w skład którego powinni wchodzić kierujący EURO 2012, przedstawiciele: policji, straży miejskiej, wydziału zarządzania kryzysowego, eksperci FOOM inni.

Z bezpieczeństwem państwa związane jest bezpieczeństwo obywateli oraz zagranicznych gości EURO 2012, choć mieści się to w zakresie działań instytucji oraz służb państwowych, warto wesprzeć je najlepszymi osiągnięciami, wypracowanymi w sektorze prywatnym.

WARTO ZATEM ZADAĆ SOBIE PYTANIE, czy państwo polskie dostrzeże potencjał narodowych FOOM, czy pobudzi – np. przez godziwą zapłatę – do dalszego zawodowego rozwoju pracowników? Autor obawia się, że może dojść do sytuacji, w której organizatorzy EURO 2012 nie zauważając możliwości FOOM, nie dopuszczą do przetestowania umiejętności i kwalifikacji pracowników tego sektora, a ochrona zostanie – być może – zlecona firmom zagranicznym.